

Katarzyna Hawran, Joanna Kowalik

Spółeczna odpowiedzialność biznesu na przykładzie sektora ochrony zdrowia

---

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 47/1, 107-116

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOI: 10.18276/sip.2017.47/1-09

Katarzyna Hawran*

Joanna Kowalik**

Uniwersytet Szczeciński

SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU NA PRZYKŁADZIE SEKTORA OCHRONY ZDROWIA

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest przedstawienie inicjatyw z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) w sektorze ochrony zdrowia. Koncepcja CSR jest szczególnie ważna w obliczu problemów współczesnej ekonomii. Dążenie do budowania pozytywnych relacji ze społeczeństwem, w tym zrównoważony rozwój, stało się ważnym celem nie tylko w ujęciu całej gospodarki, ale także istotnym elementem budowania długoterminowej strategii w poszczególnych jej sektorach, takich jak na przykład ochrona zdrowia. Dlatego w niniejszym opracowaniu, na podstawie przeglądu literatury przedmiotu, przedstawiono ideę CSR, charakterystykę sektora ochrony zdrowia oraz *case study* z przykładami działań w obszarze CSR w sektorze ochrony zdrowia.

Słowa kluczowe: sektor ochrony zdrowia, społeczna odpowiedzialność biznesu, CSR

---

* Adres e-mail: kasihawran@gmail.com.

** Adres e-mail: joannakowalik02@gmail.com.

Wprowadzenie

Współczesne problemy ekonomiczne nie dotyczą wyłącznie zagadnień *stricte* ekonomicznych czy finansowych, istotne są również kwestie społeczne. To właśnie dążenie do polepszenia warunków życiowych społeczeństwa oraz jego rozwoju nabiera ją szczególnego znaczenia. Mimo postępu technologicznego i cywilizacyjnego, coraz częściej mamy do czynienia z rozpadem więzi lub też zanikaniem relacji międzyludzkich, a to przecież one stanowią podstawę prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnych, jak również kontaktów między klientem a firmą. Angażowanie się w budowanie pozytywnych relacji jest więc szczególnie ważne. Doskonale o tym wiedzą spółki z sektora ochrony zdrowia, organizujące wiele inicjatyw na rzecz społeczności, w której funkcjonują, świadczą o tym przedstawione w dalszej części przykłady z zakresu CSR. Zaprezentowane projekty mają na celu uzmysłowienie, że działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu nie są „chwytym marketingowym”, lecz świadomym i długofalowym działaniem uwzględnionym w strategii rozwoju spółki. W artykule wykorzystano metodę *case study* oraz dokonano przeglądu literatury.

1. Społeczna odpowiedzialność biznesu w ujęciu teoretycznym

W literaturze przedmiotu można spotkać się z różnym ujęciem społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR). Wynika to głównie z faktu, że poszczególne aspekty społecznej odpowiedzialności biznesu są niejednolite, natomiast obszar badań, jak również wpływ – bardzo rozbudowany. Zagadnienia związane z CSR nie opierają się na tradycyjnym podejściu do zagadnienia, jakim jest stosunek pracy, uzgadniania czy też optymalizowania interesów zarówno pracodawców, jak i pracowników. CSR stanowi koncepcję postrzegania przedsiębiorstwa i jego zasobów – ludzkich, materialnych i niematerialnych – oraz otoczenia firmy jako istotną część bardziej złożonego procesu. Głównym założeniem jest promowanie i udoskonalanie wszystkich aspektów, które leżą w interesie nie tylko danej firmy, ale szerokiego grona odbiorców, zwracając szczególną uwagę na warunki społeczne, w których działa firma (Smolarek, Sipa, 2015, s. 51–52). Społeczna odpowiedzialność biznesu skupia się na takich obszarach jak gospodarka, społeczeństwo, ogólnie przyjęte wartości moralne oraz relacje z otoczeniem zewnętrznym. Natomiast znaczenie samego słowa „odpowiedzialność” według *Słownika języka polskiego* należy rozumieć jako „obowiązek

moralny lub prawny odpowiadania za swoje lub czyjeś czyny lub też przyjęcie na siebie obowiązku zadbania o kogoś lub o coś” (www.sjp.pwn.pl). Niestety, pojęcie społecznej odpowiedzialności biznesu nie jest już tak proste do zdefiniowania, dlatego w tabeli 1 przedstawiono definicje CSR w ujęciu wybranych autorów.

Tabela 1. Definicje społecznej odpowiedzialności według wybranych autorów

Autor	Definicja
K. Davis, R. Blomstrom (1975)	obowiązek wyboru przez kierownictwo korporacji głównie decyzji i działań przyczyniających się nie tylko do zwiększania zysku firmy, ale również do ochrony i pomnażania dobrobytu społecznego
H.R. Bowen (1953)	obowiązek realizacji przez przedsiębiorcę polityki podejmowania decyzji i ukierunkowania swoich działań, zgodnie z pożądanym celem i wartością dla społeczeństwa
W.C. Frederick (1960)	obowiązek przewidywania przez biznesmena działań systemu gospodarczego tak, aby spełnić oczekiwania społeczeństwa
H. Gordon Fitch (1976)	sposób rozwiązywania problemów spowodowanych całkowicie lub w pewnym stopniu przez korporację
W.B. Werther, B. Chandler (2006)	idea, która ze względu na długookresowe korzyści dla organizacji powinna zostać zintegrowana ze strategiczną i operacyjną perspektywą funkcjonowania przedsiębiorstwa
A. McWilliams, D.S. Siegel, P.M. Wright (2006)	wykraczanie poza zwyczajną działalność przedsiębiorstwa nakierowaną głównie na realizację własnego interesu i przestrzeganie przepisów prawa poprzez zaangażowanie się w przedsięwzięcia mające na celu dobro społeczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Jacyno, Korkosz-Gębska, Maj, Milewski, Trębacz, Wójcik (2013).

Powyższe definicje, ze względu na wielowymiarowość zagadnień związanych z CSR, nie do końca oddają charakter oraz rolę społecznej odpowiedzialności w funkcjonowaniu przedsiębiorstw. Dla uproszczenia Komisja Europejska przyjęła, iż społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw to działania z własnej, dobrowolnej inicjatywy i bez względu na regulacje prawne, podejmowane w swojej normalnej działalności na rzecz zarówno społeczeństwa jak i środowiska. CSR obejmuje między innymi następujące kwestie (Komisja Europejska, 2016):

- biznes a prawa człowieka,
- nowe kwalifikacje i miejsca pracy, młódzież, rozwój lokalny,
- sprawozdawczość w ramach CSR,
- zamówienia publiczne zgodne z zasadami odpowiedzialności społecznej.

Wszystkie wymienione powyżej zagadnienia nawiązują do realizacji założeń Strategii „Europa 2020”, która jest ukierunkowana na inteligentny, zrównoważony rozwój przeciwdziałający wykluczeniu społecznemu. CSR jako koncepcja na rynku polskim jest stosunkowo niedawnym odkryciem, w przeciwieństwie do zachodnioeuropejskich realiów, gdzie takie podejście nie jest już niczym innowacyjnym. Niekwestionowanym liderem CSR jest Wielka Brytania – z tego kraju pochodzą czołowi teoretycy, praktycy oraz zwolennicy tej koncepcji, a potwierdzeniem tego jest powołanie właśnie w tym kraju w 2000 roku pierwszego w historii ministra do spraw społecznej odpowiedzialności biznesu. Dla porównania, w Polsce dopiero od 2009 roku nad promocją i sukcesywnym wprowadzaniem w życie zasad CSR pracuje Zespół do spraw Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw (Jacyno, Korkosz-Gębska, Maj, Milewski, Trębacz, Wójcik, 2013, s. 1–5). Wzrost zainteresowania koncepcją CSR w przedsiębiorstwach prawdopodobnie jest następstwem rosnących oczekiwań społeczeństwa w kwestii odpowiedzialności przedsiębiorstw, które mogły zostać wywołane poprzez (Adamczyk, 2009, s. 119–120):

- gwałtowną i nieodwracalną degradację środowiska przyrodniczego,
- rosnącą liczbę skandali gospodarczych, poruszanych przez media,
- nieunikniony proces globalizacji gospodarki oraz marginalizacji znaczenia społeczności lokalnych,
- wykorzystywanie agresywnego marketingu w celu manipulacji klientami.

Według B. Roka można wyróżnić cztery poziomy zaangażowania społecznego przedsiębiorstw komercyjnych. W ramach tych poziomów zostały wyróżnione zarówno działania obligatoryjne, jak i dobrowolne, podejmowane przez przedsiębiorstwa z własnej, nieprzymuszonej woli (Nogieć, 2013, s. 48). Znaczenie społecznej odpowiedzialności biznesu oraz działania podejmowane w tym obszarze stają się integralną częścią strategii przedsiębiorstw. Koncepcja CSR przyczyniła się do nadania organizacji nowej roli w społeczeństwie, nie tylko jako inwestora czy pracodawcy, ale także partnera. Warto więc podkreślić, iż obecnie społeczna odpowiedzialność jest kluczowym elementem dla prawidłowego działania przedsiębiorstwa (Locha, 2012). W sektorze ochrony zdrowia tworzenie długookresowej i szczegółowej wizji to podstawa. Wynika to głównie ze złożoności infrastruktury oraz dużej grupy docelowej, której potrzeby szybko ulegają zmianie. Dlatego też spółki z tego sektora starają się wychodzić naprzeciw oczekiwaniom swoich klientów, dbając nie tylko o zapewnienie konkretnego dobra czy usługi, ale podchodzą do tej kwestii

kompleksowo. To dzięki wdrażaniu działań z zakresu CSR mają lepszą możliwość poznania i zrozumienia potrzeb swoich odbiorców.

2. Charakterystyka sektora ochrony zdrowia

Według Ministerstwa Zdrowia na sektor ochrony zdrowia mają wpływ podmioty wykonujące działalność leczniczą. Czynności polegają na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, prowadzeniu działalności dydaktycznej lub badawczej oraz promocji zdrowia. Występują dwa rodzaje działalności leczniczej (Ministerstwo Zdrowia, www.mz.gov.pl):

- stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, do których zalicza się szpitalne oraz inne niż szpitalne (pielęgnacja oraz rehabilitacja pacjentów, którzy nie wymagają hospitalizacji, jak również opieka nad pacjentami, którzy znajdują się w stanie terminalnym; taki rodzaj działalności leczniczej udzielany jest w zakładach opiekuńczo-leczniczych, pielęgnacyjno-opiekuńczych, hospicjum oraz w zakładzie rehabilitacji leczniczej),
- ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (podstawowa opieka zdrowotna).

Ministerstwo Zdrowia do podmiotów leczniczych zalicza (<http://www.mz.gov.pl>):

- jednostki budżetowe,
- instytuty badawcze,
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- fundacje oraz stowarzyszenia, których celem statutowym jest wykonywanie zadań w zakresie ochrony zdrowia oraz tych, których statut dopuszcza prowadzenie działalności leczniczej,
- przedsiębiorców w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej,
- kościelne osoby prawne oraz kościoły lub związki wyznaniowe (w zakresie prowadzonej działalności leczniczej).

Ogół sektora ochrony zdrowia, czyli podmioty wykonujące działalność leczniczą, ma na celu przede wszystkim poprawę stanu zdrowia populacji oraz promowanie społecznego dobrostanu, jak również poprawę jakości opieki zdrowotnej i zadowolenie pacjentów. Dodatkowo sektor ochrony zdrowia jest odpowiedzialny za zapewnienie równości w dostępie do opieki zdrowotnej oraz gwarancję wykorzystania efektywności zasobów na poziomie makro i mikroekonomicznym. Jednakże

w dzisiejszych czasach pacjent opieki zdrowotnej stał się bardziej świadomy swoich praw, dokonując najlepszego wyboru dla siebie odnośnie do świadczonych usług medycznych. Taka sytuacja wymusza na podmiotach leczniczych konkurencję z innymi placówkami w postaci opracowywania nowych ofert rynkowych, które będą oparte na wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań za pomocą medycznych technologii.

3. Przykłady inicjatyw z zakresu CSR w sektorze ochrony zdrowia

Na przestrzeni ostatnich lat inwestycje o podłożu etycznym nabrały szczególnego znaczenia, a ich skala rośnie z roku na rok. Nie tylko instytucje publiczne, spółki giełdowe, fundusze inwestycyjne i banki, ale także prywatni inwestorzy kreują swoją politykę odnośnie do inwestycji etycznych oraz wybierają kryteria selekcji. Dzięki działaniu w sposób odpowiedzialny i racjonalny można nie tylko odnieść korzyści z inwestycji, ale w wymierny sposób przyczynić się do zrównoważonego rozwoju. Przykładem tego mogą być inicjatywy podjęte przez różne spółki z tego sektora przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2. Przykłady działań z zakresu CSR w sektorze ochrony zdrowia

Firma	Obszar	Opis działania
1	2	3
SVANVID	młodzież (licealiści, gimnazjaliści)	wspieranie młodych naukowców, czyli uczniów liceum i gimnazjum w zakresie nauki chemii, biologii – w tym celu podjęto współpracę z laboratorium edukacyjnym EduLAB; wspieranie nauczycieli fachową wiedzą oraz możliwość uczestniczenia naukowców spółki w niektórych zajęciach
SVANVID	środowisko	Celem spółki dotyczącym intensywności emisji jest zmniejszenie intensywności emisji gazów cieplarnianych o 80% do roku 2020; zmniejszenie emisji dwutlenku węgla pomoże utrzymać neutralność wobec efektu cieplarnianego
TEVA	rodzina	kontynuowanie projektu Global Public Health Initiative i nawiązanie współpracy z Fundacją Billa i Melindy Gatesów w zakresie rozwoju nowej cząsteczki terapeutycznej z obszaru leków wspierających planowanie rodziny oraz podpisanie porozumienia ramowego z fundacją rodziny Clintonów – Clinton Health Access Initiative odnośnie do współpracy w opracowywaniu rozwiązań dla globalnych problemów zdrowotnych dotyczących głównie matek i ich dzieci

1	2	3
TEVA	społeczeństwo	w wyniku różnych wyzwań, z jakimi miała do czynienia spółka w trakcie roku, skala wolontariatu została utrzymana na niezmiennym poziomie; wartość działalności charytatywnej w postaci dotacji pieniężnych i produktowych wzrosła do 109,5 mln USD; tylko w 2013 roku Teva i jej pracownicy przekazali kwotę 100 000 USD oraz leki i produkty Teva o łącznej wartości 2,5 mln USD na potrzeby ofiar tajfunu Haiyan (Yolanda)
EDULAB	młodzież (licealiści, gimnazjaliści)	EDULAB jest organizatorem kursów maturalnych dla licealistów, którzy chcą swoją przyszłość związać z sektorem medycznym, biomedycznym, chemicznym, dlatego też organizuje cykl 27 spotkań teoretycznych oraz 3 spotkania laboratoryjne z egzaminatorem OKE, na których omówiony zostaje cały zakres materiału obowiązujący na maturze z chemii, matematyki, biologii
BAYER	dzieci, sztuka, środowisko	Międzynarodowy Konkurs Malarski dla Dzieci na temat ochrony środowiska naturalnego – biorą w nim udział dzieci z ponad 100 krajów, do tej pory nadesłały kilka milionów prac; projekt ma na celu pokazanie przyrody i świata widzianych oczami najmłodszych w obliczu coraz to bardziej groźnych zagrożeń dla środowiska naturalnego
TEVA	społeczeństwo	Kampania 'Target Zero' zainicjowana w 2013 roku reprezentuje nowe podejście Teva do zagadnień EHS – jest to długoterminowe zobowiązanie dążenia do osiągnięcia celu, jakim jest „zero wypadków, zero osób poszkodowanych, zero negatywnych skutków dla środowiska”; pierwsze wyniki są bardzo obiecujące: liczba wypadków i chorób pracowników Teva wymagających zgłoszenia do OSHA spadła w skali globalnej o 30% w 2013 roku, podobnie jak liczba wypadków i chorób skutkujących czasową niezdolnością do pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie TEVA. *Corporate...*; Bayer. *Odpowiedzialny biznes...*; Svanvid Biotechnology. *Społeczna odpowiedzialność...*

Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu należy do zagadnień, które obecnie znajdują się w centrum zainteresowania nie tylko teoretyków, ale i praktyków zarządzania. Społeczna odpowiedzialność może być traktowana jako instrument wspierający realizację zasad zrównoważonego rozwoju na poziomie przedsiębiorstwa, przyczynia się do lepszego funkcjonowania organizacji oraz wskazuje kierunek działania dla przedsiębiorstw świadomych swoich wpływów społecznych i środowiskowych przez umacnianie relacji z różnymi grupami interesariuszy. Wszystkie powyższe przykłady w tabeli są tylko znikomą częścią projektów organizowanych przez spółki z sektora ochrony zdrowia. Ukazuje to, jak duże znaczenie

mają tego typu działania i jak, w prosty sposób, powstaje długotrwała relacja między spółką a społeczeństwem. Dzięki zwykłym działaniom, takim jak udostępnianie swoich laboratoriów czy dzielenie się wiedzą, spółki wpływają na kształtowanie nie tylko młodych ludzi, ale także na kreowanie lepszego świata.

Podsumowanie

Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu nie jest nową ideą, ale obecnie bardzo popularną w Polsce. Praktycznie każda duża spółka tworzy swój pozytywny wizerunek w oparciu o działania z zakresu CSR. Jest to następstwem rosnącej świadomości społecznej. Często przedsiębiorstwa, chcąc sprostać wymaganiom konsumentów, podejmują różnego rodzaju działania na rzecz społeczeństwa z obszaru ekologii, sportu, zdrowia czy *stricte* społeczne. Przykładem tego są przedstawione w tabeli 2 inicjatywy. Odnoszą się one do sektora ochrony zdrowia, a ponieważ odbiorcą tych usług i produktów jest praktycznie każdy, liczba interesariuszy jest potencjalnie duża. Dodatkowo warto podkreślić, iż sektor ten, ze względu na swoje strategiczne znaczenie, rozwija się bardzo dynamicznie. Spółki z sektora ochrony zdrowia osiągają znaczne przychody, co zapewnia im środki na realizację różnych akcji o szerokim zasięgu. Istotny jest fakt, że najwięcej korzyści z takich działań nie odnoszą firmy, ale społeczeństwo. Dzięki tego typu działaniom z zakresu CSR można obserwować rozwój inicjatyw, które stają się cyklicznymi akcjami. Projekty nastawione są na różne potrzeby i grupy wiekowe, każdy więc jest w stanie znaleźć coś adekwatnego do swoich oczekiwań, np. w obszarze edukacji, zdrowia, nauki etc.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono inicjatywy (tab. 2), które potwierdzają, iż spółki z sektora ochrony zdrowia poważnie traktują kwestię CSR. Działania, które podejmują, nie są tylko działaniem marketingowym, ale stanowią ważne narzędzie w budowie trwałych więzi ze społeczeństwem.

Literatura

- Adamczyk, J. (2009). *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw. Teoria i praktyka*. Warszawa: PWE.
- Bayer. *Odpowiedzialny biznes*. Pobrano z: <https://www.bayer.com/pl/pl/odpowiedzialny-biznes/archiwum-projektow-csr> (27.11.2016).
- Jacyno, M., Korkosz-Gębska, J., Maj, M., Milewski, J., Trębacz, D., Wójcik, G. (2013). Społecznie odpowiedzialna energetyka. *Rynek Energii*, 6, 3–12.
- Komisja Europejska (2016). Pobrano z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=331&langId=pl> (25.11.2016).
- Locha, E. (2012). *Spoleczna odpowiedzialność biznesu – moda czy konieczność*. Pobrano z: http://www.sob.edu.pl/wp-content/downloads/sob_moda_czy_koniecznosc.pdf (29.11.2016).
- Ministerstwo Zdrowia. Pobrano z: <http://www.mz.gov.pl> (20.12.2016).
- Nogieć, J. (2013). Działania społecznej odpowiedzialności biznesu skierowane do różnych grup odbiorców. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu*, 1 (33), 47–57.
- Rok, B., (2004). *Odpowiedzialny biznes w nieodpowiedzialnym świecie*. Raport Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce oraz Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Warszawa.
- Słownik języka polskiego*. Hasło: *Odpowiedzialność*. Pobrano z: <http://sjp.pwn.pl/sjp/;2493511> (25.11.2016).
- Smolarek, M., Sipa, M. (2015). Społeczna odpowiedzialność biznesu szansą na zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny małych przedsiębiorstw. *Zeszyty Naukowe WSH Zarządzanie*, 2, 49–62.
- Svanvid Biotechnology. *Spoleczna odpowiedzialność biznesu*. Pobrano z: <http://www.svanvid.com/odpowiedzialnosc> (27.11.2016).
- Svanvid Biotechnology. *Zrównoważony rozwój*. Pobrano z: <http://www.svanvid.com/nasza-wizja> (27.11.2016).
- TEVA. *Corporate Social Responsibility*. Pobrano z: http://www.teva.pl/Social/Documents/CSR%20Report%20brief%20to%20Compass__PL.pdf (27.11.2016).

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY ON THE EXAMPLE OF THE HEALTHCARE SECTOR

Abstract

The aim of this article is to propose initiatives in the field of corporate social responsibility (CSR) in the health sector. The concept of CSR is particularly important especially in view of the problems of modern economics. The desire to build positive relationships with the public, as well as sustainable development has become an important objective not only in terms of the country, but is also an important part of building long-term strategy in the various sectors of the economy such as health. Therefore, in this study has been presented the idea of CSR, the characteristics of the health sector and case study examples of CSR activities in the health sector, based on a literature review.

Translated by Katarzyna Hawran

Keywords: healthcare sector, corporate social responsibility, CSR

JEL codes: H00, I10, I15